

HADİS TETKİKLERİ DERGİSİ

JOURNAL OF HADITH STUDIES

مجلة بحوث الحديث
Cilt/Volume: IV Sayı/Number: 1 Yıl/Year: 2006

من رئيس التحرير/Editorial/ Editörden

İbrahim HATİBOĞLU, Akademik Dergiciliğin Köşe Taşları ...

مقالات/Articles/ Makaleler

Mustafa ÖZTÜRK, Mevâlî Râviler ve Geçmiş Kültürlerin Hadislere Etkisi:
Hicri İlk İki Asır/*Mawālî narrators of Hadīth and the Influence of pre-Islamic
Cultures on the Hadīth: The First Two Century of Hijrah*

Yusuf Ziya KESKİN, Fırat Hadisi Üzerine Bir İnceleme/
Critical Analysis of the Hadīths About The Euphrates

Mirza TOKPINAR, 'Abd al-Razzâq b. Hammâm (126-211/744-827)
Etaït-il Chi'it?/'Abdürrezzâk b. Hammâm (126-211/744-827) Şi'i mi?

Enbiya YILDIRIM, Hz. Peygamber'in Evren Tasavvuru/
The Imagination of the Prophet on the Universe

Mehmet Ali YARGI, Hanefîlerin Kur'an ve Sünnet Bütünlüğüne
Yaklaşımı Üzerine/*On the Hanafî Approaches to
the Interpretation of Qur'an vis-à-vis Sunnah*

ترجمة/Tercüme/Translation

Seyyed Hossain NASR, Sünnet ve Hadis/*Sunnah and Hadīth*
(Çev. İbrahim HATİBOĞLU)

ملاحظات دراسية/Research Notes/Araştırma Notları/Review Articles

Burhanettin TATAR, Hadis Tarihinde Metin Merkezli Düşüncenin
Diyalektik Yapısı Üzerine

Yusuf Sami SAMANCI, *el-Mektebetü'l-Elfiyye 3.0* CD'si İlav Eserlerine
Dair Bir Kronoloji

حوار/Mülâkât/Interview

Kadir DEMİRCİ, Çağdaş Zeydî Âlimlerle Zeydiyye ve Hadis Üzerine

Prof. Dr. Ali Yardım (1939/2 Ocak 2006)

Altmış yedi yıllık ömrünü, Türk-İslâm kültürünün ihyâsına sarf eden Hocamız Ali Yardım, "hem öğretme-sevdirme hem müjdeleme-nefret ettirmeme" prensibiyle hayatını geçirmiş ve hayatının her lâhzasında *ilm*'i rehber edinmiş XX. yüzyılın muhaddis, müverrih, muhakkik, müdakkik ve mütebahhir âlimlerindendi. DEÜ İlahiyat Fakültesi öğretim üyeliği yapmakta iken, 4 Eylül 2005 tarihinden itibaren karaciğer yetmezliği teşhisi konulan Ali Yardım, "Rabbim beni ne zaman emekli ederse, ben o zaman emekli olurum" sözlerini tasdik sadedinde 02 Ocak 2006 günü saat 9. 30'da Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Karaciğer Nakil Ünitesinde, Hepatorenal Sendrom ve Kardiyopulmoner Arrest sonucu Rahmet-i Rahmân'a yürüdü. 03 Ocak 2006 tarihinde İzmir İlahiyat Fakültesi Konferans salonunda yapılan merâsimin ardından ikinci namazına müteakib Doç. Dr. Mustafa Yıldırım'ın kıldırıldığı cenaze namazının ardından vasiyetine binâen Antalya'nın Alanya ilçesi Oba köyüne defnedilmek üzere gönül dostları tarafından uğurlandı.

Hocamız, 1939 senesinde¹, adı *Selçuklulara* kadar giden, sahilden dağ yamacına doğru on km genişliğinde, ortasından Oba çayının aktığı, *Alanya*'ya 5-6 km. mesâfedeki *Oba* beldesinde² Meyser Oğlu Ali Ağa ile Bergüzar Hanım-

¹ Vefâtına müteakip İzmir'de tanışma fırsatı bulduğum ve mülâki olduğum Ağabeyi Mahmut Yardım, Ali Yardım'ın doğum tarihinin nüfusta yanlış yazıldığını, kendisinin nüfusta 1937, gerçekte ise 1936, onun da nüfusta 1939, ancak aslında 1938 olması gerektiğini söyledi. Buna göre, nüfus cüzdanındaki yaşı ile gerçek yaşı arasında 1 yaş fark etmektedir.

Ana-baba bir, beşi erkek, üçü kız olan sekiz kardeşlik bir ailenin ikinci evlâdı olan Ali Yardım'ın Mahmud (1937), Rukiye (1941), Hüseyin (1944), Südiye (1948), Zâhîde (1951), Veli (1955) ve Hasan (1957) adında kardeşleri vardır.

² "Köyün adı, târihi kayıtlarda "*Oba Pazarı*" olarak geçer. Buna göre *Oba* adının, an azından sekiz asırlık bir mâzisinin olduğu anlaşılıyor. Osmanlı dönemi kayıtlarında "*Karye-i Oba*" (*Oba Köyü*) şeklinde geçmektedir. Esasen *Oba*, tek başına bir köyün değil, on kadar köyden meydana gelmiş bir merkezin adıdır. Deniz tarafından itibaren; *Tosmur*, *Karakocalı*,

dan dünyaya gelmiştir. 13 yaşına kadar Oba'da her türlü köy işinde çalışan hocamız, 15 Ekim 1952 günü tahsil için memleketini terk etmeden bir gün önce, Musdiller'in bahçesinde yevmiye 250 kuruşa çift sürdüğünü ve son bıraktığı işinin, bir çift öküz, bir boyunduruk ve bir karasabanın sapı olduğunu söylerdi. Merhum, altı yaşlarında iken 1944 senesinde ilkokula başladı. İlk din dersini, II. Cihan Harbi'nin en kızgın zamanları ve dinî bilgilerin her türlüşünün yasaklandığı kendi tabiriyle, "Stalin'in estirdiği şimâl rüzgârları"³ altında 1944 yılında Basırlı köyünden Mustafa Özkan'dan (Kümük Hoca) aldı. Dördüncü sınıfa geldiğinde köylerine gelen Ali Koçaş Hocaefendiden temel dinî bilgileri ve Sünnî-Hanefî-Mâtürîdî geleneğinin bilgi anlayışını öğrendi. Mayıs 1950'de ilkokulu öğretmeninin ideolojik tavrından ötürü bir sene uzatmalı olarak bitirdi. İlkokuldan mezun olduğu 1950 yılının 14 Mayıs'ında serbest seçimler yapılmış ve Demokrat Parti iktidâra gelmişti. Bilindiği gibi, o dönemde, Demokrat Parti'nin halka dönük ilk icrâatı, Ezân-ı Muhammedî'nin Arapça ile okutulmasıdır. İlkokul öğretmeninın bıraktığı olumsuz tavır ve davranışlar sebebiyle, resmî tahsile devam etmedi⁴. 1950 yılı Ağustos ayı sonlarında, babası, "siyah bir takke, doksan dokuzlu bir tesbih ve bir de Sarf Cümlesi ile Sekilioğlu Mustâfendi hocaya teslim etmişti. Böylece Ali Yardım, ilk dinî

Ağzıkara, Kızılcaşehir, Bâdemağacı, Asmaca, Değirmendere, Basırlı, Çıplaklı ve Cıkcilli köyleri, Oba vâdisinin çevresindeki köylerdir. 2001 yılı itibariyle; Oba, Çıplaklı, Cıkcilli ve Tosmur müstakil belediye olmuşlardır. Karakocalı, Değirmendere ve Basırlı köyleri ise, Oba Beldesi'nin mahalleleri statüsüne kavuşmuştur. Kızılcaşehir-Ağzıkara, Bâdemağacı ve Asmaca'nın ise köy statüsü devam etmektedir". Bkz. Ali Yardım, *Alanya Kitâbeleri*, s. 507.

³ O günleri birebir yaşayan ve tasvir eden Hocam Ali Yardım zihninde derin izler bırakmış bir olayı kendi cümleleriyle şöyle anlatmaktadır: "Sene 1944, ilkokula başlamadan önceki aylar. Annemle Kale'deki akrabalarımızın ziyaretine gidiyoruz. Hediyelerimizin konduğu heybeli eşeğimize annem binmiş, ben ise yaya durumda şehre giriyoruz. Şehrin dükkânlarının başlangıç yeri, bugünkü Ziraat Bankası'nın bulunduğu kısımdır; daha beride mezarlıklar vardır. Şehre, şimdiki Hükümet Konağı ile Belediye binâsının bulunduğu yerden girilmektedir. Bir yaz günü, tam Ziraat Bankası'nın bulunduğu yere 50-60 m. kala, polis bizi durdurdu. Benim başımda, yeni ördürülmüş bir beyaz yün külâh vardı. Ucundan dışa kıvrılmış, tepesinde topuzu olan bir külâh. Henüz ilkokula başlamamış bir çocuk sevincini yaşamaktayım. Polis başımdan külâhımı aldı; "Bunu bir daha giyersen seni cezalandırırım. Hadi bakayım, bir daha görmeyeceğim" dedi. Ve külâhıma polis el koydu. Biz ise, neye uğradığımızı bilmeden Kale'ye doğru, biraz korku ve biraz da şaşkınlıkla yolumuza devam ettik. Efendim, büyüyünce sonradan öğrendim ki, külâh giymek devrimlere aykırıymış; şapka giyilmeliymiş. Hâlbuki şapkayı günlük hayatta zâten giyiyorduk; şapkanın yabancı olmadığı gibi, devrimlere karşı gelmek gibi bir niyetimiz de düşünülemezdi. Beyaz yün külâh, beş yaşındaki çocuğun 'ellik kıyâfeti'dir. Her neyse, hâlâ o yoldan geçerken, gayr-i ihtiyârî, polis bizi durdurduğu yer ve cici külâhımın âkubeti, gözümün önüne gelir de hüzülenirim. Bunu, şehirle ilgili en eski hatıralarımın arasında yer alan ve yarım asrı da aşan bir olay olduğu için kaydetmiş bulunuyorum. 1944'de bana bir külâh borcu olan devletim, 1993'de bir Profesörlük Cübbesi ile bizi taltif etmiş bulunmaktadır". Bkz. *Alanya Kitâbeleri*, s. 508.

⁴ Bu hususta daha geniş bilgi için Samiha Ayverdi'nin *Küplücedeki Köşk*'te adlı eserinin "Geri Tepen Silah" başlığı altındaki 231-234 sayfaları arasına bakılabilir.

eğitimine adım atmıştı. *Sarf Cümlesi*'nden; *Emsile, Binâ, Maksûd* ile *Nahiv Cümlesi*'nden *Avâmîl, Izhar* ve *Kâfiye*'yi, *Fıkıh*'tan *Nûr'ul-İzâh*'ı Sekilioğlu'dan okudu.

Ali Yardım, 15 Ekim 1952'de ilk ilim yolculuğunu Konya'ya yaptı. Hocası Halimiyeli Ali Koaş onu, medrese tahsili için, *Odun Pazarı Mescidi*'nde Konya'nın eşrafından ilkokul öğretmenliğinden emekli Ağazâde Osman Nuri Koçbeker'e emânet etti. Ondan *Tecvid* ve *Mahâric-i Hurûf* derslerini, *Karabaş Tecvidi*'nden okudu. Konya'da umduğunu bulamadığından, ilim yolculuğunun ikinci durağı Kayseri oldu. Orada da Hunat Câmii'nde ders okutan Davut Hâfiz hocadan *Maksûd, Câmî-i Kebîr*'de Kirazzâde Ahmed Efendi'den *Halebî-i Sağîr* kitabını okudu. 1953 yılında, tekrar Kayseri'den Konya'ya döndü, burada Silleli Ali (Uca) Efendi'den *Avâmîl, Izhâr* ve *Kâfiye* derslerini, Ağazâde'den de *tecvîd* derslerini aldı. Ali Yardım tadrîs safhasında, *Kâdî Beyzâvî Tefsîri, Buhârî'nin el-Câmî'u's-Sahîh'i, İmâm Gazâlî'nin İhyâu ulûm'id-dîn'i, Fahreddîn-i Râzî'nin Tefsîr-i kebîr'i, Birgivi'nin et-Tarîkat'ül-Muhammediy'e'si* ve *İbn Melek Şerhi, Sagânî'nin Meşârik'ul-Envâr'i; Kudûrî, Mültekâ, Dürer, Kâdihân* gibi *Fıkıh* kitapları ile *şerhleri* ve *hâşiyeleri*; *Nesefî'nin Akâid'ün-Nesefî'si* ve *şerhleri, Üşî'nin Kasidet'ül-Emâlî'si, Sarf* ve *Nahiv* ilmine ait pek çok metin, *şerh, hâşiy*e kitapları; mantıktan *İsagoji, usûl'den Mirkât, ma'ânî'den Telhîs (Muhtasarü'l-Ma'ânî), Hâfiz Münziri'nin et-Tergîb ve't-Terhîb'i, Abdülvehhâb-ı Şârânî'nin Keşfü'l-gumme an cemî'i'l-ümme'si, Hâdimî'nin Berika'sı, Ebû'l-Leys es-Semerkindî'nin Tenbîhül-gâfilîn'i, Taşköprülüzâde'nin Âdâbü'l-bahs'i* gibi pek çok klâsik medrese tahsîli eserlerini ve *Mevlânâ'nın Mesnevî'sini* yakından tanıdı.

Rahmetli Hocamız, Konya'da geçirdiği yıllarda kendisinde derin izler bırakan Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi'den dergâhı ve irfânı, Silleli Ali Efendi'den medreseyi ve medrese mutfağının sırlarını, Ağazâde Osman Efendi'den de mektebi ve şehirliliği almıştır. Bu üç şahsiyet, onun kişiliğinin oluşmasında büyük rol oynamıştır. Bu hocalarından aldığı ilim ve irfân malzemelerini, ileride işleyecek ve bir senteze kavuşturarak hizmete dönüştürecekti, nihâyet dönüştürdü de.

1953 yılında Siçanlızâde Ahmed Efendi'den akâid derslerini, Hâki Efendi'den *Sübha-i sıbyân*'ı, Tapucu Ahmed Efendi'den *Ferâiz-i Ferâiz-i Sirâciye*, Silleli Ali Efendi'den *furû-i fıkhâ dair Kudûrî ve Mültekâ'yı, Üşî'nin akâide dair Kasidet'ül-emâlî'sini* ve Tokadlı bir âlim olan İşhak b. Hasan'ın (*İşhâk-ı Zencânî*) manzûm akâidini okudu. Bu şekilde değerlendirdiği dört yıl aradan sonra, 1954 yılında 15 yaşlarını bitirmek üzere iken, *Konya İmam-Hatip Okulu, I-B, No: 226* numarasıyla tekrar resmî eğitim hayatına başladı. Bu tahsil döneminde *Cevdet Paşa, Şemseddin Günaltay, İzmirli İsmâil Hakkı, Ömer Rıza Doğrul, Mehmed Âkif, Bâbânzâde Ahmed Naîm, Ferîd Kam, Mehmed Ali Aynî, Filibeli Ahmed Hilmi, Şemseddin Sâmi, Manastırlı İsmâil Hakkı, Hâdimli Mehmed*

Vehbi, İsmâil Fennî Ertuğrul, Ömer Nasûhî Bilmen gibi daha pek çok yazarın köprü kitapları'dan eski yazı ile basılmış eserlerini İmâm-Hatip Okulu döneminde okudu.

1961 yılı Haziranında, Konya İmâm-Hatip Okulu'nu bitirdi. Aynı yıl İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'ne kayıt oldu. Bu eğitimini 1965 Haziranında başarıyla tamamladı. 9 Eylül 1965 günü, Antakya'da Hatay Kız Öğretmen Okulu'nda ilk Din Bilgisi Öğretmeni olarak göreve başladı. 1967 Haziranında hocalığının ikinci yılının sonunda girdiği, Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün Yüksek İslâm Enstitüleri'ne gerekli öğretim üyesi temini için açtığı sınavı kazanarak, Kasım ayında Kayseri'deki yeni görevine başladı. Askerlik dönüşü, 27 Mayıs 1972'de İzmir Yüksek İslâm Enstitüsü'ne tâyin edildi. O, 1967'den bu yana, *Hadis İlmî*'nin temel problemlerini gözden geçirmişti. Bu süre içinde, Râmehürmüzi'den bu yana yazılan *Hadis Usûlü*'nün ilk kaynaklarını ciddi bir şekilde okumuş, ardından, tabakât, nakd-i ricâl, cerh ve ta'dîl türünden kaynakları taramıştır. İbn Sa'd'ın *Tabakât*'ı, Buhârî'nin *et-Târihu'l-kebir*'i, Zehebî'nin *Tezkiretü'l-huffâz*'ı ile *Mizânü'l-i'tidâl*'i, İbn Hacer'in *Tehzibü't-Tehzib*'i; yenilerden, Leknevi'nin *er-Refu ve't-tekmil fi'l-cerhi ve't-ta'dil*'i ile *el-Ecvibet'ül-fâzile li'l-es'ilet'il-aşaret'il-kâmile*'si, Ebû Zehv'in *el-Hadis ve'l-muhaddisün*'u, Muhammed Accâc el-Hatib'in *es-Sünnetü kable't-tedvin*'i, Subhî's-Sâlih'in *Ulûm'il-hadis ve mustalahuhû*'su; Türkçe yayınlardan, Fuâd Sezgin'in *Buhârî'nin Kaynakları*'nı, Muhammed Tayyib Okiç'in *Bâzı Hadis Mes'eleleri Üzerine Tedkikler*'ini Muhammed Hamîdullah'ın Hemmâm ibn Münebbih'in *Sahîfesi ile Mecmû'atü'l-vesâiki's-siyâsiyye li'l-ahd'in-nebevî ve'l-hilâfeti'r-râside*'si, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nde çıkan Hadis'le ilgili bütün makâleleri, ilk plânda elden geçirdiği yayınlardı. Bu arada, Hatib el-Bağdâdî'nin *Takyîdü'l-ilm, el-Câmi'u li-ahlâki'r-râvî ve âdâbi's-sâmi*' ile 14 cildlik *Târihu Bağdâd*'ını, Ebû Nuaym'ın *Hilyetü'l-evliyâ ve tabakât'il-asfiyâ*'sını taradı.

5 Şubat 1970 târihinde *Mesnevî Hadisleri* adlı tezini Prof. Muhammed Tayyib Okiç'in danışmanlığında tamamladı. 1982'de Yüksek İslâm Enstitüleri İlahiyat Fakülteleri'ne dönüştürüldükten sonra, daha önceden hazırlamış olduğu *Mesnevî Hadisleri* adlı çalışmasını doktora tezi olarak takdim ederek, 9 Mart 1984'de Doktor (Dr.) unvanını aldı. Prof. Dr. Mehmed Said Hatiboğlu, Prof. Dr. Talât Koçyiğit, Prof. Dr. Sâlih Tuğ, Prof. Dr. Abdülkâdir Şener ve Prof. Dr. Mustafa Fayda'dan teşekkür ettirilen jüri karşısında 10 Kasım 1987'de doçent unvanını aldı, 1993'de de Profesör oldu.⁵

⁵ Tahsil hayatını yakında yayımlanacak olan *Hatırımda Kalanlar* adlı çalışmasında kendisi de şu şekilde özetlemektedir:

"Geriyeye dönüp baktığım da; 1944'de başladığım 60 yıllık bir öğrenme ve öğretme hayatı; 3,5 yılı imamlık, 2 yılı Öğretmen Okulu öğretmenliği ve 38 yılı da Yüksek Mektep hocalığı ile

Çok zengin literatür ve geniş bir alt yapıya sahip olan Ali Yardım hocamız, ilim dünyasına birçok değerli eser kazandırmıştır. Kitap olarak yayınlananlar şunlardır: (1) *Mesnevî Hadisleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1984 (basılmamış doktora tezi); (2) *Hadis I-II*, Damla Yayınevi, İstanbul 1984 (4. baskı 2000); (3) *Peygamberimiz'in Şemâli*, Damla Yayınevi, İstanbul 1997 (7.baskı 2005), (560 s.); (4) *Şihâbü'l-Ahbâr Tercümesi* (Kuzâî'nin), Damla Yayınevi, İstanbul 1999 (1.baskı), (520 s.); (5) *Anadolu Selçuklular ve Beylikleri Devri Mimârî Eserlerinde Kitâbeleşen Hadisler*, İzmir 1989 (basılmamış profesörlük takdim tezi) ; (6) *İslâm'da Altın Yüzük Kullanımı*, Damla Yayınevi, İstanbul 1998, 86 s. ; (7) *İslâm'da Eğitim-Öğretim Târîhi* (Dr. Ahmed Çelebi'den tercüme), Damla Yayınevi, İstanbul 1976 (3. baskı 1998), (400 s.); (8) *İzmir Millî Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu*, I-IV, İzmir Millî Kütüphane Vakfı, İzmir 1992-1997, (2144 s.); (9) *Alanya Kitâbeleri (Teshîb, Tescîl, Tasnîf ve Değerlendirme)*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul 2002, (550 s.) ; (10) *Amasya Burmalı Minâre Câmii Kitâbeleri*, Amasya Vâlîliği Kültür Yayınları: 8, Ankara 2004, (220 s.); (11) *Amasya Kaya Kitâbesi*, Amasya Vâlîliği Kültür Yayınları: 9, Ankara 2004 (173 s.). Bunun yanında vefatının ardından yayına hazır hâle getirilen (12) *Prof. Dr. Ali Yardım Hüsn-i Hat Koleksiyonu*; (13) *Sâmiha Ayverdi'de Hadis Kültürü*; (14) *Hatırımında Kalanlar*, adıyla kaleme aldığı kitapları da 2006 yılı ve sonrasında yayın hayatına sunulacaklardır.

Makâle olarak yayınlanan çalışmaları ise şunlardır: ; (1) "Şemâil Nev'inin Doğuşu ve Tirmizî'nin Kitâbu's-Şemâli", Sayı: I, *DEÜ İlahiyât Fakültesi Dergisi*, s. 349-409, İzmir 1983; (2) "Ashâb Bilgisinin Kaynakları ve Tirmizî'nin Tesmiyetü Ashâb'in-Nebi'si" (edisyön kritik çalışması), *DEÜ İlahiyât Fakültesi Dergisi*, II, s. 247-346, İzmir 1985; (3) "Kuzâ'î ve Müsnedü's-Şihâb", *DEÜ İlahiyât Fakültesi Dergisi*, Sayı: IV, s. 285-348, İzmir 1987; (4) "Buhârî ve et-Târîhu'l-kebirî", *DEÜ İlahiyât Fakültesi Dergisi*, Sayı: V, s. 181-193, İzmir 1989; (5) "Temel Kültür Müesseselerimizden Dârulhadisler", *Ekrem Hakkı Ayverdi Hâtıra Kitabı*, s. 59-119, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul 1996; (6) "Osmanlı Devrinde Dârulhadisler", *Osmanlı*, VIII, s. 163-175, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları 1999; (7) "Fetih Hadîsi Üzerine Bir Araştırma", *Diyânet İşleri Başkanlığı Dergisi*, c. XIII, Sayı: 2, s. 116-123, Ankara 1974; "Türkün Şeref Madalyası: Fetih Hadîsi", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, VIII/3, s. 62-75, İstanbul 1979; "Türk'ün Şeref Madalyası: Fetih Hadîsi", *Türkler*, XI, s. 90-95; "Türk'ün Şeref Madalyası: Fetih Hadîsi", s. 17-34, *Değeri ve Tefsiri Açısından Fetih Hadîsi ve Feth-i Kostantiniyye*, İstanbul: Dârülhadis 2002; (8) "Hilye-i

geçen 44 yıllık bir resmî devlet hizmeti ve 66 yıllık bir ömür sermâyesi karşıma çıkmaktadır... Bu, bir bakıma, târîh önünde bir hesaplaşmadır. Allah huzûrunda hesaplaşmanın yeri ise, rûy-i cezâ ve mahkeme-i kübrâ'dır. O'nun hesâbı, sâdece O'na verilir. O ise, bizim Rabbimizdir."

Saâdet: Peygamber Efendimizin Yaradılış Güzellikleri”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, VII/4, s. 12–25, İstanbul 1978; (9) “Asabiyet, Milliyetçilik Demek midir? I”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, VI/4, s. 20–32, İstanbul 1977; (10) “Asabiyet, Milliyetçilik Demek midir? II”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, VII/1, s. 32–42, İstanbul 1978; (11) “Asabiyet, Milliyetçilik Demek midir? III”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, VII/2, s. 71–76, İstanbul 1978; (12) “Mesnevî Hadisleri Üzerine Bir Araştırma”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, VIII/1,5, s. 44–54, İstanbul 1979; (13) “İslâmiyet Karşısında Türk Örf ve Âdetleri”, *Türk Münevverinin Müşterek Fikir ve İman Zemîni*, s. 104–117, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1988; (14) “Kuzâ’î’nin Şihâb’ül-Ahbâr Adlı Hadis Kitabı, Türk-İslâm Kültürü Üzerindeki Tesirleri”, *Kubbealtı Akademi Mecmûası*, XII/ 4, s. 65–76, Uluslararası IV. Türkoloji Konferansına sunulan tebliğ, İstanbul 1982; (15) “Necip Paşa Kütüphânesi’nin Kültür Târihimiz Açısından Önemi”, *Türk Kültüründe Tîre*, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, Ankara 1994; (16) “Gedik Ahmet Paşa Medresesi’nin Afyon Kültürü’ndeki Yeri”, *IV. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyum Bildirileri*, 29–30 Eylül Afyon Belediyesi Yayınları 7, Afyonkarahisar 1995; (17) “Anadolu Selçukluları ve Beylikleri Devri Mimârî Eserlerinde Kullanılan Hadisler ve Bu Hadislerin Kaynakları”, *Prof. Dr. İsmail AKA Armağarı*, İzmir 1999; (18) “Manisa Mimârî Eserlerindeki Hadisler”, *I. Mesir Konferansları*, s. 20–28, Manisa 1982; (19) “Tokat ve Çevresi Mimârî Eserlerindeki Hadisler”, *Türk Târihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu*, s. 463–480, Ankara 1987; (20) “Peygamber Efendimiz’in Geçim Tarzı”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 14, Sayı: 2, s. 19–36, İstanbul 1985; (21) “Peygamber Efendimiz’in Gülüş Tarzı ve Şakaları”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 13, Sayı: 1, s. 63–76, İstanbul 1984; (22) “Peygamber Efendimiz’in Meşrubatı ve İçiş Tarzları”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 10, Sayı: 2, s. 41–55, İstanbul 1981; (23) “Peygamber Efendimiz’in Şiir ve Şairlere Karşı Tutumu”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 12, Sayı: 4, s. 13–19, İstanbul 1983; (24) “Hicret Marşı”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 9, Sayı: 2, s. 23–30, İstanbul 1980; (25) “İslâm Edebiyatı Geleneği ve Sâmiha Ayverdi”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 4, s. 101–104, İstanbul 1988; (26) “Akşemseddin Türbesi ve Hazîresindeki Târihî Kitâbeler”, *Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri*, *Akşemseddin Hazretleri Vakfı yayını*, s. 133–143, İstanbul 1990; (27) “Hazret-i Peygamber’i Anlatan İlim Dalları ve Şemâil Nev’i”, *Diyanet Dergisi*, c. XXV, Sayı: 4, Ankara, s. 213–220; (28) “İnsanlık Gündeminin Birinci Maddesi: Ahlâk”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası* 100. Sayı, Yıl: 25, Sayı: 4, s. 299–307, İstanbul 1996; (29) “Sâmiha Ayverdi’nin Dîne Bakışı, Hayatında Dinin Yeri”, *Vefatınının 10. Yılında Sâmiha Ayverdi’nin Hâtırasına 3. Bin Yıla Girerken Türk ve Müslüman Dünyasında Sosyo-Kültürel Yapının Yeniden Teşekkülü Sempozyumu Bildirileri*, s. 71–80, Kubbealtı Neşriyat, Ankara 2003; (30) “Bir Yirminci Asır Alp-Ereni: Hayri Bilecik”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 21, Sayı: 4, s. 17–25, İstanbul 1992;

(31) “İz Bırakan İki Âbide Şahsiyet: Sâmiha ve Ekrem Hakkı Ayverdi’ler”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 27, Sayı: 2, s. 7-13, İstanbul 1988; (32) “Fazla Dürüstlük Âbidesi: Mahmut Okutan”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 28, Sayı: 1, s. 45-52, İstanbul 1999; (33) “Ulubatlı Hasan Âbidesi”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 28, Sayı: 4, s. 22-25, İstanbul 1999; (34) “Bir İsimli Kahraman: Ömer Okutan”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 29, Sayı: 1, s. 41-47, İstanbul 2000; (35) “Ağır İmtihanların Başarılı Mezunları”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 33, Sayı: 2, s. 30-36, İstanbul 2004; (36) “Emiroğlu’nun Pencereleeri”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 32, Sayı: 2, s. 103-107, İstanbul 2003; (37) “Gönül Telimizi Titreten İki Âşinâ Dost”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 32, Sayı: 3, s. 47-53, İstanbul 2003; (38) “Mehmed Emiroğlu Adlı Bir “Merd-i Hudâ”yı da Uğurladık”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Yıl: 33, Sayı: 4, s. 49-57, İstanbul 2004; (39) “Sâmiha Ayverdi’de Hadis Kültürü”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası Sâmiha Ayverdi Hâtıra Sayısı*, Yıl: 34, Sayı: 2, s. 64-76, İstanbul 2005; (40) “Hasan Paşa Kütüphânesi’nin Çorum Kültüründeki Yeri”, *Osmanlı Döneminde Çorum Sempozyumu*, 1-3 Ekim Çorum 2004.

Bunların dışında, 50 kadar ansiklopedi maddesi yazmış, birçok sempozyuma bildiriyle katılmıştı. Onun dikkate şâyân önemli bir yönü de, Anadolu’nun her karış toprağını gezerek, bulabildiği tarihimizin ve kültürümüzün saklı hazinelerini milletimizin hizmetine sunmuş olmasıdır. Onun bu yönünü vefatının ardından yazdığı vefeyât yazısında (“Bir Hadis Âlimi Göçtü”, *Tercüman*, 18.02.2006) Mehmet Demirci şöyle ifade eder:

“Ondaki Peygamber sevgisi, ilk dönem Hadis ulemâsını hatırlatır: Onlar bir cümlelik hadis uğruna nice zahmetli yolculukları göze almışlardı. Ali Bey ise Anadolu’yu karış karış gezerek, taşlara ve kitâbelere işlenmiş hadisleri bir bir tespit etti. Nihâyet bu kitâbe hadislerinin toplandığı kaynak kitabı buldu: Kuzâi’nin *Şihâbü’l ahbâr*’ı. Bu değerli eseri, metni tercümesi ve çeşitli açıklamalarla ilmi bir şekilde neşretti (Damla yayınevi). Oradaki her bir hadisin adresini sürdürdü, onların kullanıldığı kitâbeleri Mesnevî ve benzeri ortak kültür eserlerimizdeki yerlerini gösterdi. Böylece Anadolu’daki milli kültür eserlerimizin dini temellerinden birine dikkatleri çekti.”

DEÜ İlähiyat Fakültesi bünyesinde; Doktora ve Yüksek Lisans ve Lisans düzeyinde, Hadis I, Hadis II, Hadis Kaynakları, Buhârî’nin Hadisçiliği, Araştırma Teknikleri, Paleografi ve Epigrafi, El Yazması Eserlerin Analizi derslerini okutmuştur, doktora ve yüksek lisans tezleri ile diploma çalışmalarını yönetmiştir. DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü’nde ise; Hat, Tezhîb ve Çini Ana Sanat dallarında; Epigrafi, Yazma Eserlerin Çözümlemesi, Çinide Hat Kompozisyonu, yüksek lisans ve diploma çalışmalarını yürütmüştür.

Merhum Ali Yardım beyin çalışmalarında ortaya koyduğu sistematığe dikkat çekmesi yönüyle şu ifadeleri son derece dikkat çekicidir:

“İnsan bazı bilgileri okuma çağında, bazı bilgileri okutma döneminde, bazı bilgileri de yazma sırasında öğrenebilmektedir. Bu arada; kimi bilgileri, kimi incelikleri ve kimi sırları da öğrenmeden ömrünü tamamladığı olmaktadır. Okunarak öğrenilen bilgiler, (ibtidai) bilgilerdir; okutarak öğrenilenler (vasati) bilgilerdir; yazarak ortaya konan bilgiler ise, sistemli ve tutarlı bilgilerdir. Ve hiç bir bilgi, ‘nihai bilgi’ değildir.”

Son olarak, dostlarından Prof. Dr. İsmail Yakıt ve Prof. Dr. Mustafa Kara'nın vefâtına târih düşürdüğü kıt'aları veriyor, merhum üstâdımıza bir kez daha rahmet niyaz ediyorum.

Ehıbbâdan Ali Yardım dostumuz
Dâr-ı Ukbâ'da bol lûtuflar bulsun.
Ünlü bir epigraf gitti dünyâdan,
Vâh' kitâbeleri kimler okusun.
Bir duâ oldu Yâkut'un târihi:
“Durâğı cennet-i Na'im'de olsun.”
دراغی جنت نعيم ده اولسون

2006 İsmail YAKIT

Hadis Okumak için
Dergâhda Ali Yardım Bey,
Kitâbe yazmak için
Sahrâda Ali Yardım Bey.
Altı cihetten geldi,
Sesleri muhaddislerin,
Şefaatler umarak
“Huzurda Ali Yardım Bey.”

حضورده علي يارديم بك

2006 Mustafa KARA

Mehmet Sait TOPRAK, Dr.
DEÜ İlahiyat Fakültesi, Hatay/İZMİR